
УДК 80+811.111+ 801.8+82+082.2

ББК 94

Z 40

Wydawca: Sp. z o.o. «Diamond trading tour»

Druk i oprawa: Sp. z o.o. «Diamond trading tour»

Adres wydawcy i redakcji: Warszawa, ul. Wyszogrodzka, 16
e-mail: 5996137@gmail.com

Cena (zł.): bezpłatnie

Zbiór raportów naukowych.

Z 40 Zbiór raportów naukowych. „Postępy w nauce w ostatnich latach. Nowych rozwiązań” (28.12.2012 - 30.12.2012) - Warszawa: Wydawca: Sp. z o.o. «Diamond trading tour», 2012. - 156 str.

ISBN: 978-83-63620-87-5 (t.5)

Zbiór raportów naukowych. Wykonane na materiałach Międzynarodowej Naukowo-Praktycznej Konferencji 28.12.2012 - 30.12.2012 roku. Warszawa.
Część 5 .

УДК 80+811.111+ 801.8+82+082.2

ББК 94

Wszelkie prawa zastrzeżone.

Powielanie i kopiowanie materiałów bez zgody autora zakazany.

Wszelkie prawa do materiałów konferencji należą do ich autorów.

Pisownia oryginalna jest zachowana.

Wszelkie prawa do materiałów w formie elektronicznej opublikowanych w zbiorach należą Sp. z o.o. «Diamond trading tour».

Obowiązkowa odniesienia do zbioru.

ISBN: 978-83-63620-87-5 (t.5)

"Diamond trading tour" ©

SPIS /СОДЕРЖАНИЕ

SEKSCJA 22. FILOLOGIĘ. (ФИЛОЛОГИЧЕСКИЕ НАУКИ)

1. Харабібер А. Е.....	6
ФАЛЬСИФІКАЦІЯ ТВОРЧОСТІ Т. Г. ШЕВЧЕНКА В РАДЯНСЬКОМУ СОЮЗІ	
2. Дубравська З. Р.	9
ЖАНРОВА СПЕЦИФІКА ХУДОЖНЬОЇ АВТОБІОГРАФІЇ МАРТИНА ЕМІСА	
3. Бродська О.О.	13
СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ ХАРАКТЕР КОНФЛІКТУ У ДРАМИ “ЗАБАВКИ” АРТУРА ШНІЦЛЕРА	
4. Мельник О. В.	17
ТВОРЧІСТЬ ДЖОРДЖА БАЙРОНА ТА ТОМАСА МУРА У ТВОРЧІЙ РЕЦЕПЦІЇ МИКОЛИ МАРКЕВИЧА: ТИПОЛОГІЯ, ПОЕТИКА	
5. Петриашвили О.М.....	25
ТЕМА ТВОРЧЕСТВА И СУДЬБА ПИСАТЕЛЯ В ПРОЗЕ И.А БУНИНА	
6. Юрчук О.О.	29
В. СТУС: ЖЕРТОВНЕ ПРОРОЦТВО	
7. Леонов Р. Л.....	33
ТЕМА ДВОЙНИЧЕСТВА В ПОВЕСТИ Р.Л. СТИВЕНСОНА «СТРАННАЯ ИСТОРИЯ ДОКТОРА ДЖЕКИЛА И МИСТЕРА ХАЙДА»	
8. Мирошниченко Е. А.....	37
ПУСТЬ БУДЕТ ПРИЧИСЛЕН К БОГАМ, НЕЖЕЛИ ОСТАНЕТСЯ В ЖИВЫХ SIT DIVUS, DUM NOT SIT VIVUS («ОРЛЕАНСКАЯ ДЕВА» Ф. ШИЛЛЕРА ИЛИ КОЛОРИТ ФРАНЦУЗСКОГО СРЕДНЕВЕКОВЬЯ)	
9. Крижановська Н. В.	41
ГОЛОВНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЖАНРОВИХ РІЗНОВИДІВ УКРАЇНСЬКОГО ІСТОРИЧНОГО РОМАНУ ХХІ СТ	
10. Умеровой З. К.....	44
ОСОБЕННОСТИ РОМАНА КОЛИНА МАККАЛОУ «ПОЮЩИЕ В ТЕРНОВНИКЕ»	
11. Бориева Д.Р.	46
БИНАРНАЯ ОППОЗИЦИЯ ЛЮБОВЬ-ПРЕДАТЕЛЬСТВО С ТОЧКИ ЗРЕНИЯ ГЕНДЕРНОЙ РЕПРЕЗЕНТАЦИИ	
12. Хамрокулова Х.	49
ТОЛКОВАНИЕ ЖИЗНИ И СМЕРТИ В СОВРЕМЕННОЙ УЗБЕКСКОЙ ЛИТЕРАТУРЕ	
13. Велієва Б. Т.	53
І. П. КОТЛЯРЕВСЬКИЙ – ЗАЧІНАТЕЛЬ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ	
14. Турсунова С.	55
ОБ УЗБЕКСКОМ ПИСАТЕЛЕ МУРОДЕ МАНСУРЕ	
15. Куренкова Т.Н.....	58
ИСТОРИЗМЫ КАК ЧАСТЬ УСТАРЕВШЕЙ ЛЕКСИКИ	
16. Арбузова Н. В.....	61
АНГЛИЙСКИЙ ЯЗЫК – «ВНУТРИШВЕЙЦАРСКИЙ» «LINGUA FRANCA»	

17. Денисенко Л.Г.....	66
ТЕМАТИЧЕСКИЕ ГРУППЫ МОЛОДЕЖНОГО СЛЕНГА (SNEEL) В ИСПАНИИ	
18. Калініченко В.І.	71
ОСОБЛИВОСТІ ПОЛЬОВОЇ СТРАТИФІКАЦІЇ КОНЦЕПТІВ «УСПІХ» - «НЕВДАЧА», «SUCCESS» - «FAILURE» ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ПСИХОЛІНГВІСТИЧНОГО ЕКСПЕРИМЕНТУ	
19. Литвинюк О. М.....	81
ЛІНГВІСТИЧНІ ТА ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ АНГЛІЙСЬКОГО ПИСЕМНОГО МОВЛЕННЯ	
20. Шароварова С.	84
АКЦЕНТУАЦІЙНІ ВЛАСТИВОСТІ СУФІКСІВ ТА ЇХНІЙ ВПЛИВ НА ВІЛЬНЕ АКЦЕНТНЕ ВАРІЮВАННЯ СЛІВ В АСПЕКТІ БРИТАНСЬКОЇ ТА АМЕРИКАНСЬКОЇ ВИМОВНИХ НОРМ	
21. Сірант А. М.....	90
ВІДОБРАЖЕННЯ ЯЗИЧНИЦЬКОГО ТА ХРИСТІЯНСЬКОГО УЯВЛЕНЬ ПРО ГРІХ У МОВІ ХУДОЖНЬОЇ ПРОЗИ	
22. Ясінська О. В.	94
КІБЕРНЕТИКА – ДЖЕРЕЛО ПОПОВНЕННЯ СУЧАСНОГО ЛЕКСИКОНУ	
23. Тарануха Т.В.....	97
СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНІ ТА ГРАМАТИЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ СУБСТАНТИВНИХ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ НА ПОЗНАЧЕННЯ РИС ХАРАКТЕРУ ЛЮДИНИ В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ	
24. Багдасарян А.Г.	102
СТРУКТУРА МЕТАПОЭТИКИ ДРАМАТУРГИЧЕСКИХ ТЕКСТОВ Т. УИЛЬЯМСА	
25. Книш О.В.	108
ПЛЕОНАЗМИ З КОНТЕКСТУАЛЬНОЮ НАДМІРНІСТЮ КОМПОНЕНТІВ В УКРАЇНСЬКОМУ ХУДОЖНЬОМУ ТЕКСТІ ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ	
26. Бекжанова Ж.Е.	112
INFORMATION TECHNOLOGIES AND INTERNET IN SELF-STUDY WORK FOR STUDENTS OF THE FOREIGN LANGUAGE DEPARTMENT	
27. Нурлаева Э. А.	115
ИСПОЛЬЗОВАНИЕ КЕЙС-МЕТОДА ПРИ ОБУЧЕНИИ ИНОСТРАННОМУ ЯЗЫКУ	
28. Хакимова Е.М.	117
АКЦЕНТОЛОГИЧЕСКАЯ ВАРИАНТНОСТЬ ФРАЗЕОЛОГИЧЕСКИХ ЕДИНИЦ В НОРМАТИВНОМ АСПЕКТЕ	
29. Ящук О.Л.	119
ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛІЙСЬКИХ ВЛАСНИХ НАЗВ	
30. Виноградова М. С.	121
ІННОВАЦІЙНА СПРЯМОВАНІСТЬ ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВИКЛАДАЧІВ ІНОЗЕМНИХ МОВ ВИЩОЇ ШКОЛИ	
31. Мусаева Ф. Т.	127
РЕПРЕЗЕНТАЦИЯ ПОЛА В УЗБЕКСКОМ ЯЗЫКЕ	

32. Сагатова Лайло	131
ГИПЕРБОЛА И ОЛИЦЕТВОРЕНИЕ В ТВОРЧЕСТВЕ АГАХИ	
33. Сапаров С.П.	135
НЕКОТОРЫЕ ВОПРОСЫ ВАРИАТИВНОСТИ И СИНОНИМИИ АДЪЕКТИВНЫХ ФРАЗЕОЛОГИЧЕСКИХ ЕДИНИЦ АНГЛИЙСКОГО И КАРАКАЛПАКСКОГО ЯЗЫКОВ	
34. Okolelova O.N.	139
SELF-ESTEEM AND SELF-CONCEPT: SIMILAR AND DIFFERENT ASPECTS IN LEXICAL STRUCTURE	
35. Khudayberganova D.S.	143
COMPARISON'S PLACE IN MAKING TEXT	
36. Чубай С.А., Кукочкина Е.П.	147
СОДЕРЖАТЕЛЬНЫЕ И СТРУКТУРНЫЕ ОСОБЕННОСТИ ЖАНРА «ПИСЬМО В РЕДАКЦИЮ» В СОВРЕМЕННЫХ ПЕЧАТНЫХ СМИ	
37. Химич С.М., Мурзалина А.	151
ПОНЯТИЕ ЖУРНАЛИСТСКОГО ТЕКСТА	
38. Усеинова Л. Р.	153
РОЛЬ ПРОЕКТНЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ФОРМИРОВАНИИ КОММУНИКАТИВНОЙ КОМПЕТЕНЦИИ ПРИ ОБУЧЕНИИ ИНОСТРАННЫМ ЯЗЫКАМ	

**ОСОБЛИВОСТІ ПОЛЬОВОЇ СТРАТИФІКАЦІЇ КОНЦЕПТІВ
«УСПИХ» - «НЕВДАЧА», «SUCCESS» - «FAILURE» ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ
ПСИХОЛІНГВІСТИЧНОГО ЕКСПЕРИМЕНТУ**

На сучасному етапі залишаються *актуальними* дослідження лінгвоконцептів на різноманітному мовному матеріалі, про що свідчить низка мовознавчих студій М.Ф. Алефіренка, А.П. Бабушкіна, О.О. Залевської, Дж. Лакоффа, Р. Джекендоффа, В.І. Карасика, В.В. Красних, О.С. Кубрякової, В.М. Манакіна, М.В. Піменової, З.Д. Попової, А.М. Приходька, О.О. Селіванової, Г.Г. Слишкіна, Ю.С. Степанова, Й.А. Стерніна, Н.В. Уфімцевої та ін.

Домінування в мовознавстві протягом останнього десятиріччя антропоцентричного напрямку зумовлює зростання зацікавленості вчених у «живій мові», яка функціонує в реальній комунікації і не є абстрагованою від безпосереднього носія, на відміну від «мертвої мови», зафіксованої в лексикографічних джерелах. У зв'язку з цим виникла необхідність у дослідженні специфіки об'єктивної мовних концептів у синтагматичному вимірі за рахунок емпіричних даних психолінгвістичних експериментів, залучення яких підвищує достовірність результатів студійовання особливостей концептуалізації явищ дійсності когнітивною свідомістю, що через вербальні експериментальні одиниці проєціюється на мовну свідомість колективного інформанту певної комунікативної спільноти.

Саме психолінгвістичний експеримент дає змогу експлікувати ключові та другорядні для свідомості мовців когнітивні ознаки концепту не на рефлексивному рівні (рівні теоретичного знання), а на рівні буттєвому – у фактичній, прикладній площині [5, с. 195]. Результати експерименту доводять, що деякі концепти (наприклад, **ТОЛЕРАНТНІСТЬ, ДЕМОКРАТІЯ**) можуть бути засвоєними лінгвоспільнотою на рефлексивному рівні, однак не перейти при цьому на буттєвий рівень, реально не функціонувати у повсякденному бутті народу, не визначати його поведінки й виявляти низьку узгодженість відповідей інформантів, низьку яскравість більшості когнітивних ознак або яскравість виключно когнітивних ознак оцінної зони [там само].

Метою наукової розвідки є виокремлення та зіставний аналіз когнітивних ознак ядерних формантів, зон ближньої, дальньої і крайньої периферії концептів УСПИХ - НЕВДАЧА, SUCCESS - FAILURE в синтагматичній площині за результатами психолінгвістичного експерименту за участі українського та американського колективного респонденту, а також визначення актуальності когнітивних ознак контрастованих концептів для носіїв української та американської мовної свідомості в межах їхньої польової організації.

У наших попередніх наукових розвідках, присвячених студіюванню концептів УСПИХ - НЕВДАЧА, SUCCESS - FAILURE, вже було розглянуто специфіку

методології психолінгвістичних експериментів й, зокрема, подано відомості про особливості та загальні результати проведеного експерименту на виявлення ізоморфних та аломорфних рис концептуалізації українськими та американськими мовцями фрагментів успіху й невдачі [1; 2; 3; 4 та ін.].

У даному дослідженні при виконанні польової стратифікації концептів (далі кк.) УСПИХ - НЕВДАЧА, SUCCESS - FAILURE опора здійснюється на методику вивчення концепту в рамках його макроструктурної і змістової організації (З.Д. Попова та Й.А. Стернін) [5, с. 104-115; 5, с. 159-165; 5, с. 186-193; 5, с. 214-218] і принцип тривіневого розгляду об'єктивації концептуалізованих феноменів дійсності на парадигматичному, синтагматичному та епідигматичному рівнях (А.М. Приходько) [7, с. 122]. Формантами як макроструктурного, так і змістового композитів зіставлюваних концептів виступають *когнітивні ознаки* (далі КО) – окремі ознаки концептуалізованого фрагменту успіху в межах об'єктивної або суб'єктивної дійсності, диференційовано відбиті в їхньому змісті, що утворюються за логіко-семантичним принципом шляхом узагальнення семантики апелятивів, які об'єктивують конкретну КО [5, с. 128]. Ті чи інші КО концепту в змістовій площині розмежовуються за ступенем яскравості, який визначається показником відносної кількості їхніх компонентів, фіксуючи конкретну КО за конкретною складовою польової організації концепту (ядерною або однією з периферійних зон) [6, с. 17].

Польовий стратифікаційний розподіл макроструктурних КО кк. УСПИХ - НЕВДАЧА, SUCCESS - FAILURE на синтагматичному рівні за результатами когнітивної обробки даних психолінгвістичного експериментального дослідження (далі ПЕД) здійснюється шляхом атрибутування КО за ступенем яскравості до ядерної зони, а також зон ближньої, дальньої і крайньої периферії у плані змістової організації зіставлюваних концептів безвідносно до приналежності КО до перцептивно-образної, інформаційної або інтерпретаційної складових кк. УСПИХ - НЕВДАЧА, SUCCESS - FAILURE.

Найбільшими за відносними показниками вмісту в структурі змістової складової досліджуваних концептів виступають їхні ядерні зони (рис. 1, рис. 2., рис. 3. і рис. 4.), щоправда ядерний композит к. FAILURE, наповнений емпіричними вербалізаторами на 44,17 % од., дещо поступається в показниках об'єму сукупному показникові вмісту периферійного композиту цього концепту – 55,83 % од. Таким чином, об'єктивація к. FAILURE в мовній свідомості (далі МС) американських інформантів у змістовому аспекті здійснюється більшою мірою за рахунок периферійних, або так званих додаткових КО, які експлікують яскраву індивідуальну специфіку осмислення носіями американської мовної свідомості феномену невдачі, та яким властиві змістові модифікації, значно динамічніші й частіші, ніж ядерним КО, що є сталішими й, як правило, стереотипними для МС концептуалізаторів. У свою чергу, яскравіша ядерна репрезентація кк. УСПИХ, SUCCESS, НЕВДАЧА свідчить про більш очевидну колективну змістову специфіку рефлексії сутності успіху носіями української мовної свідомості (далі УМС) та американської мовної свідомості (далі АМС) і сутності невдачі українськими опитуваними.

У концептуальній парі УСПИХ і SUCCESS значно об'ємнішим за вмістом вербальних апелятивів ПЕД є ядерна зона к. УСПИХ, що містить 68,12 % од. на противагу 51,18 % од. у складі аналогічної зони к. SUCCESS (рис. 1. і рис. 2.). Більший

об'єм має і ядерний композит к. НЕВДАЧА в зіставленні з ядерним формантом к. FAILURE – показники їхнього вмісту становлять відповідно 50,98 % од. і 44,17 % од. (рис. 3. і рис. 4.), що загалом дає підстави акцентувати на очевиднішому виявленні колективного характеру концептуалізації феноменів успіху й невдачі носіями УМС у зіставленні з носіями АМС, отже, для МС українських комунікантів при осмисленні сутностей успіху й невдачі істотніше значення мають КО відносно сталої, стабільної природи, менш схильні до смислових модифікацій у площині суспільної свідомості.

Ядерні КО кк. УСПИХ - НЕВДАЧА, SUCCESS - FAILURE представляють усі три їхні макроструктурні складові, а низка КО виявляють ізоморфізм як у змістовому аспекті, так і в плані своєї значущості для представників української та американської лінгвоспільнот, що відбивається в рейтингу КО ядерних зон студійованих концептів. Наявність у ядерних формантах чотирьох зіставлених концептів доволі об'ємних перцептивно-образних, інформаційних та інтерпретаційних КО дає підстави зауважити про когнітивну релевантність кк. УСПИХ - НЕВДАЧА, SUCCESS - FAILURE для УМС та АМС, а також багатомірність їхніх семантико-смислових зв'язків, об'єктивованих свідомістю комунікантів в чуттєво-когнітивній, поняттєво-сутнісній і валоративній площинах.

Провідними в ядрах кк. УСПИХ і SUCCESS виступають перцептивно-образні КО **УСПИХ має зоровий образ 386** і **SUCCESS has its visual image 425**, які свідчать про неабияку важливість сенсорної рефлексії явища успіху для носіїв УМС та АМС при осягненні його сутності, найбільш значущим при цьому виступає візуальний рецептор концептуалізатора. Чуттєва площина відіграє першорядну роль і в пізнанні українським та американським колективним інформантом явища невдачі. У його сенсорній концептуалізації мовцями обох спільнот також провідну позицію займає зоровий канал, що актуалізується в КО **НЕВДАЧА має зоровий образ 300** і **FAILURE has its visual image 283**.

Якщо ядерна репрезентація к. УСПИХ має яскраво виражений поняттєво-сутнісний характер через переважну більшість (у кількості 6) в його ядрі інформаційних КО, то ядерний формант к. SUCCESS містить переважно КО (у кількості 4) інтерпретаційного типу, що свідчить про більшою мірою ціннісний характер об'єктивації к. SUCCESS в АМС. Несуттєвою є різниця у числі КО, що конституують ядра кк. УСПИХ і SUCCESS – відповідно 9 КО і 8 КО.

У рейтингах ядерних КО кк. УСПИХ і SUCCESS другу, третю й четверту позиції займають ізоморфні за змістом і за актуальністю інформаційні КО **УСПИХ – це досягнення мети 330**; **УСПИХ – це багатство 220**; **УСПИХ – це щастя 126** і **SUCCESS is achieving the goal 214**; **SUCCESS is wealth 184**; **SUCCESS is happiness 125**, що акцентують на однаковій значущості для українського та американського колективного респонденту осмислення успіху крізь призму результативності докладених для досягнення мети дій, багатства й щастя як його невід'ємних складових.

Ізоморфними за змістом, однак аломорфними за актуальністю є КО **УСПИХ приносить задоволення 66**, що є восьмою в згадуваному рейтингу, і КО **SUCCESS brings contentment 94**, що посідає п'яту позицію в рейтингу ядерних КО к. SUCCESS і свідчить про більшу значущість емоційної детермінанти задоволення, що виникає в агента успішної дії внаслідок позитивного результату, для носіїв АМС у зіставленні з УМС при осмисленні ними успіху.

Решта інформаційних КО та інтерпретаційних КО енциклопедичного характеру к. УСПИХ демонструють актуальність для УМС діяльнійснї і родинної сфер при концептуалізації її носіями явища успіху: **УСПИХ об'єктивується в роботі** 98; **Об'єктивацією УСПИХУ є родина** 64; наявність матеріальної нагороди та визнання як важливих ознак досягнення успіху: **ОЗНАКОЮ УСПИХУ є нагорода** 97 і **УСПИХ – це визнання** 86.

Ядерною в змістовій складовій к. УСПИХ виступає інформаційна КО **УСПИХ – це везіння** 89, яка дає підстави акцентувати на екстернальності носіїв УМС, їхній орієнтації передусім на зовнішні чинники досягнення успіху. Подібної КО не міститься в ядрі к. SUCCESS. Натомість в ядерній зоні останнього низка інтерпретаційних КО енциклопедичного характеру наголошують на значущості для носіїв АМС при здобутті успіху чітко поставленої мети: **The guarantee of SUCCESS is goal** 71; труднощів: **SUCCESS is achieved through hardships** 67; належної навчальної підготовки: **The guarantee of SUCCESS is knowledge** 57, що переважно реалізують внутрішні чинники успіху й свідчать більшою мірою на користь інтернальності представників американської лінгвокультури.

У плані ядерного представлення кк. НЕВДАЧА і FAILURE очевиднішою є раціонально-логічна спрямованість концептуалізації феномену невдачі носіями АМС: ядро к. FAILURE утворюється за рахунок 5 інформаційних КО й 3 інтерпретаційних КО, а також зазначеної вище провідної ядерної КО сенсорно-когнітивного типу. У свою чергу, контраст в кількості КО різних типів, що конституюють зону ядра к. НЕВДАЧА, є дещо менш відчутним: 4 КО є атрибутами інформаційного, і 5 КО – інтерпретаційного композитів згадуваного концепту. Отже, осмислення носіями УМС явища невдачі здійснюється відносно рівномірно в поняттєво-денотативній і валоративній площинах.

Ядерні КО кк. НЕВДАЧА і FAILURE є аломорфними за своїм змістом. Якщо для українського колективного інформанту найактуальнішими є інформаційні КО, в контексті яких невдача тлумачиться як нездійснення планів: **НЕВДАЧА – це нездійснення запланованого** 235; невезіння: **НЕВДАЧА – це невезіння** 109; провал: **НЕВДАЧА – це провал** 101; то поняттєво-сутнісна рефлексія явища невдачі американськими опитуваними здійснюється за рахунок КО, які об'єктивують невдачу через прогрaш: **FAILURE is loss** 185; протилежність успіху: **FAILURE is opposite to SUCCESS** 129; нездатність досягнення мети: **FAILURE is one's inability to achieve goal** 68; помилку: **FAILURE is omission** 66; припинення боротьби: **FAILURE is giving up** 50. Екстернальність носіїв УМС виявляється і в концептуалізації ними сутності невдачі: інформаційна КО **НЕВДАЧА – це невезіння** 109 є однією з найактуальніших для українських комунікантів у складі ядерної зони к. НЕВДАЧА. Подібна КО відсутня в ядрі к. FAILURE. У структурі ядерного композиту к. НЕВДАЧА інтерпретаційні КО енциклопедичної та утилітарної спрямованості акцентують на осмисленні носіями УМС феномену невдачі крізь призму матеріальних проблем: **НЕВДАЧА об'єктивується у фінансових труднощах** 78; емоційної детермінанти розчарування: **НЕВДАЧА приносить розчарування** 73; образів кіно- й мультиплікаційних персонажів: **НЕВДАЧУ символізують герої кіно- та мультфільмів** 61; патологій фізичного, ментального здоров'я: **НЕВДАЧА об'єктивується у проблемах зі здоров'ям** 55; людської особистості: **НЕВДАЧУ втілює людина** 52.

Натомість актуальними для АМС є інтерпретаційні КО енциклопедичного характеру, конституенти яких вербалізують явище невдачі в освітній сфері: FAILURE is realized within educational sphere 79; у сфері проблем, пов'язаних зі шкідливими звичками індивіда: FAILURE is having harmful habits 72; у родинній сфері: FAILURE is typical with family life 54.

Периферія зіставлених концептів є достатньо об'ємною й містить низку різноманітних за смисловим і кількісним наповненням КО, не виявлено значних розривів в яскравості КО ближнього, дальнього й крайнього периферійних композитів кк. УСПИХ - НЕВДАЧА, SUCCESS - FAILURE, що свідчить про когнітивну релевантність і КР зіставлених концептів для УМС та АМС, наявності численних семантико-смислових зв'язків студійованих концептів з іншими концептуально значущими елементами української та американської концептосфер.

У польовій структурі усіх чотирьох кк. УСПИХ - НЕВДАЧА, SUCCESS - FAILURE найбільш кількісно наповненими виступають найближчі до ядра польові композити – зони ближньої периферії досліджуваних концептів (рис. 1, рис. 2, рис. 3. і рис. 4.). Ближня периферія к. SUCCESS, утворена за рахунок 19 КО, демонструє очевиднішу змістову багатомірність у зіставленні з аналогічним польовим композитом к. УСПИХ, сформованим завдяки 11 КО. Переважна більшість КО зон ближньої периферії досліджуваних концептів є інтерпретаційними, найбільш яскравими КО к. УСПИХ є **УСПИХ об'єктивується в освітній сфері** 47, **УСПИХ – це здоров'я** 39, **УСПИХ дає впевненість** 40 та ін., тоді як найактуальнішими КО к. SUCCESS є **SUCCESS is realized within job** 49, **SUCCESS is realized within family** 48, **SUCCESS is realized within relationships** 47 та ін. Загалом же типологія КО зон ближньої периферії кк. УСПИХ і SUCCESS свідчить про переважно енциклопедичний характер концептуалізації носіями УМС та АМС явища успіху, слабо вираженою е прагматична й поняттєво-логічна специфіка його осмислення.

У свою чергу, смислова багатогранність кк. НЕВДАЧА і FAILURE реалізується в площинах їхньої ближньої периферії майже рівнозначно: студійований польовий композит к. НЕВДАЧА містить 23 КО на противагу 24 КО в структурі аналогічного форманту к. FAILURE. Домінантними в зонах ближньої периферії зіставлених концептів, подібно до їхньої опозиційної концептуальної пари УСПИХ і SUCCESS, є КО, що виступають конституентами інтерпретаційних полів макроструктурних складових кк. НЕВДАЧА і FAILURE, наявні в зонах їхньої ближньої периферії і КО інформаційної складової, які, однак, поступаються інтерпретаційним КО за показниками наповненості.

Значну яскравість виявляють КО ближньої периферії к. НЕВДАЧА **Символом НЕВДАЧІ є чорна кішка** 49, **НЕВДАЧА об'єктивується в бідності** 47, КО **НЕВДАЧА – це програш** 46 тощо, актуальними у відповідній зоні к. FAILURE є КО **FAILURE is realized within financial troubles** 46, **FAILURE brings disappointment** 46; **FAILURE is incompleteness** 45. Рефлексія явища невдачі носіями УМС та АМС на рівні ближньої периферії носить валоративний характер і здійснюється відносно рівномірно як в енциклопедичній, так і в утилітарній площинах, простежується й порівняно слабка вербалізація кк. НЕВДАЧА і FAILURE в поняттєво-денотативному вимірі в конституентах КО інформаційного змісту.

Відповідно до кількості КО, які здійснюють наповнення кк. УСПИХ -

НЕВДАЧА, SUCCESS - FAILURE в зонах їхньої дальньої периферії, більш глибинними й різноплановими є смислові нашарування в змістовій організації кк. SUCCESS і FAILURE, які містять істотнішу кількість КО в складі згадуваних периферійних зон у зіставленні з кк. УСПІХ і НЕВДАЧА, що підкреслює ширшу концептуалізацію американським колективним інформантом сутностей успіху й невдачі. Так, якщо зони дальньої периферії кк. УСПІХ і SUCCESS формуються за рахунок відповідно 20 КО і 27 КО, то аналогічні периферійні композити кк. НЕВДАЧА і FAILURE містять відповідно 15 КО і 24 КО.

Дальня периферія к. УСПІХ виявляє переважно інтерпретаційну специфіку його об'єктивації в УМС з домінуванням КО енциклопедичного та оцінного типів, слабо вираженою є перцептивно-образна специфіка вербальної маніфестації зазначеного концепту. Для польової страти к. SUCCESS, що реалізується в КО зони його дальньої периферії, домінуючим є також інтерпретаційний вектор концептуалізації успіху носіями АМС, спостерігається, однак, і слабка інформаційна й сенсорно-когнітивна специфіка об'єктивації к. SUCCESS. Серед інтерпретаційних КО його дальньої периферії переважають КО енциклопедичного й соціо-культурного типів, значно менш яскравими виступають оцінні КО.

Так, найяскравішими в складі зони дальньої периферії к. УСПІХ є КО **Символом УСПІХУ є фінансовий магнат 18, Символом УСПІХУ є посмішка 18, УСПІХ – це задоволеність життям 15**, а в аналогічному периферійному композиті к. SUCCESS найбільшу яскравість демонструють КО **The guarantee of SUCCESS is activity 19, SUCCESS is personified in US business magnates 19, SUCCESS lies within hard work 16**.

Осмислення феномену невдачі носіями УМС через КО дальньої периферії к. НЕВДАЧА здійснюється в інтерпретаційній площині, за рахунок КО переважно енциклопедичного, утилітарного й соціо-культурного типів, відносно рівномірно дистрибутованих у межах поширення згадуваної польової зони к. НЕВДАЧА. Помітною яскравістю в зоні дальньої периферії концепту відзначаються КО **НЕВДАЧА – це самотність 18, НЕВДАЧА приносить відчай 18, НЕВДАЧУ символізують події в державі 17, НЕВДАЧА друє 17** та ін.

Найбільш рейтинговими в зоні дальньої периферії к. FAILURE є інформаційна КО **FAILURE is decline in strength 18** та інтерпретаційні КО енциклопедичного й соціо-культурного типів **FAILURE is represented in health problems 18, FAILURE is realized within American governmental organizations 16** та ін. Загалом концептуалізація АМС явища невдачі реалізується відносно рівномірно як в поняттєво-сутнісній і валоративній площинах, зокрема, в енциклопедичній, утилітарній, соціо-культурній проєкціях, так і в сенсорно-когнітивному вимірі, є глибшою й більш масштабною в зіставленні з рефлексією невдачі УМС в ділянці дальньої периферії відповідного українського концепту.

Значно більша кількість КО в складі зони крайньої периферії к. SUCCESS у зіставленні з числом КО аналогічної зони к. УСПІХ – відповідно 73 КО і 53 КО – укотре підкреслює смислове багатоманіття американського концепту, його істотніше смислове навантаження в контрасті з українським концептуалізованим фрагментом. Натомість майже рівнозначно виявляється смислове розмаїття кк. НЕВДАЧА і FAILURE: зона крайньої периферії першого утворена за рахунок 61 КО, а відповідний

польовий формант другого – за участі 59 КО.

Якщо найбільш яскравими в зоні крайньої периферії к. УСПІХ є інтерпретаційні КО енциклопедичного типу **Запорукою УСПІХУ є активність 7, Свідченням УСПІХУ є гідна зарплата 7, Символом УСПІХУ є герої кіно-і мультфільмів 6 та ін.**, то найбільш об'ємними КО в зазначеній зоні к. SUCCESS виступають як інтерпретаційні КО енциклопедичного характеру, так і перцептивно-образні КО когнітивного типу **The guarantee of SUCCESS is being competitive 7, SUCCESS is likened to start 7, SUCCESS is likened to sacrifice 6 та ін.**

За специфікою КО крайньої периферії к. УСПІХ, об'єктивація явища успіху носіями УМС здійснюється передусім у валоративній площині, яскраво експлікується енциклопедичний характер осмислення українськими комунікантами студійованого явища, менш помітним є утилітарний, слабо вираженими – соціо-культурний, регулятивний, пареміологічний вектори концептуалізації сутності успіху УМС, нечітко окреслюється при цьому й перцептивно-когнітивна площина. У свою чергу, в рефлексії успіху носіями АМС домінує інтерпретаційна специфіка, головним чином, енциклопедичний та оцінний напрямки осмислення концептуалізованого явища, нечітко окресленим виступає при цьому прагматичний вектор; яскраво виявляється в зоні крайньої периферії к. SUCCESS і сенсорно-когнітивна площина пізнання АМС сутності успіху.

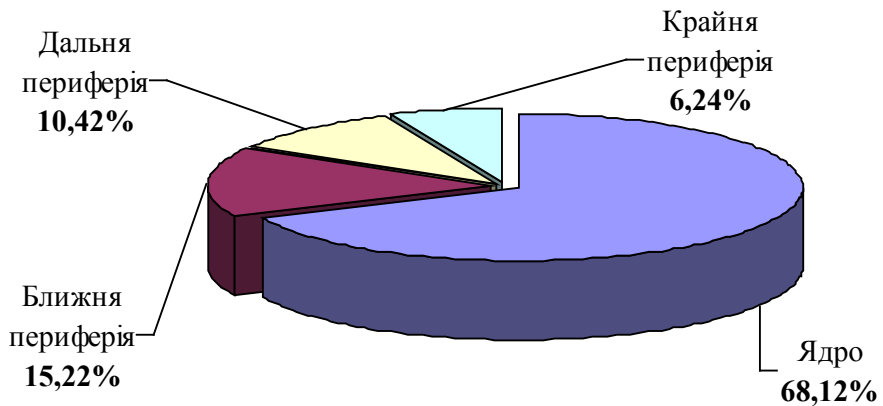
У зонах крайньої периферії кк. НЕВДАЧА і FAILURE найяскравішими виступають інтерпретаційні КО енциклопедичного типу **НЕВДАЧУ символізує нуль 9, НЕВДАЧА об'єктивується в стосунках 7, Символом НЕВДАЧІ є розбиті предмети 7 та ін. / FAILURE is realized within obstacles 7, FAILURE is symbolized by ship 7, FAILURE is caused by self-doubt 7 та ін.** Зіставляювана концептуальна пара на рівні крайньої периферійної ділянки своєї змістової організації реалізується, головним чином, у валоративній площині, слабою є її перцептивно-образна вербальна маніфестація, дуже слабо вираженою виступає поняттєво-сутнісна площина об'єктивації кк. НЕВДАЧА і FAILURE. Серед інтерпретаційних КО зон крайньої периферії студійованих концептів найбільш частотними є КО енциклопедичного типу, меншу рейтинговість виявляють утилітарні, соціо-культурні, оцінні КО, низький рейтинг мають КО регулятивного й пареміологічного типів.

Ділянки крайньої периферії кк. УСПІХ - НЕВДАЧА, SUCCESS - FAILURE містять значну кількість одиничних КО різних макроструктурних складових, утворених за рахунок єдиного експериментального вербального апелювання, що свідчить про яскравий індивідуальний характер осмислення носіями УМС та АМС сутностей успіху й невдачі. Попри несуттєву різницю в числі одиничних КО в площині змістової організації студійованих українських та американських концептів, дещо чіткіше індивідуальна спрямованість концептуалізації феномену успіху виявляється в зоні крайньої периферії к. SUCCESS, у змісті якої нараховується 32 одиничних КО на противагу 26 одиничним КО аналогічного польового форманту к. УСПІХ. Натомість очевиднішим є індивідуальний характер рефлексії явища невдачі носіями УМС – у межах крайньої периферії к. НЕВДАЧА зареєстровано 29 одиничних КО на противагу 24 подібним за вмістом КО відповідного польового композиту к. FAILURE.

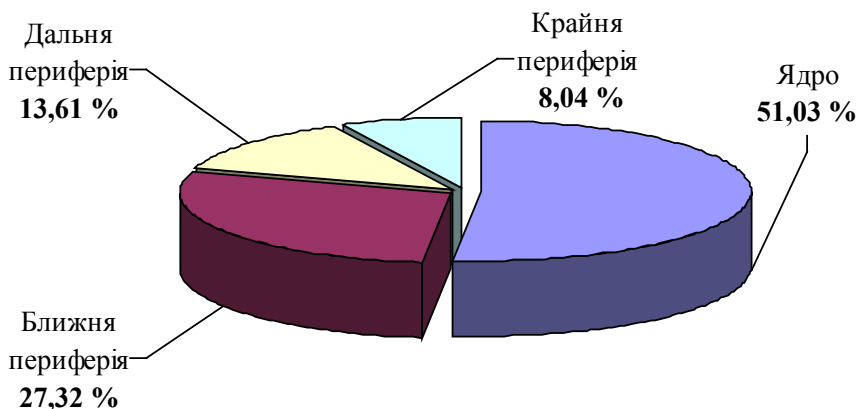
Отже, у чинній науковій розвідці на рівні організації змісту кк. УСПІХ - НЕВДАЧА, SUCCESS - FAILURE було виокремлено та проаналізовано їхні ізоморфні

та аломорфні КО в межах ядерних формантів студійованих концептів, а також зон їхньої ближньої, дальньої і крайньої периферії в синтагматичному контексті – на матеріалі вербальних одиниць, одержаних у результаті психолінгвістичного експерименту, що здійснюють об'єктивацію кк. УСПИХ - НЕВДАЧА, SUCCESS - FAILURE в МС носіїв української та американської лінгвокультур.

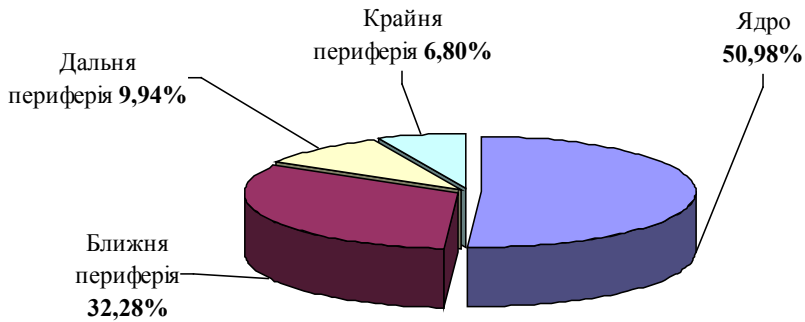
Перспективними є подальші дослідження із зіставним аналізом специфіки організації макроструктури й змісту кк. УСПИХ - НЕВДАЧА, SUCCESS - FAILURE в МС представників української, американської та інших мовних спільнот як у синтагматичній (за результатами психолінгвістичних експериментів), так і в епідигматичній (на матеріалі літературно-художнього дискурсу) і парадигматичній (за даними обстеження лексикографічних джерел) перспективах.

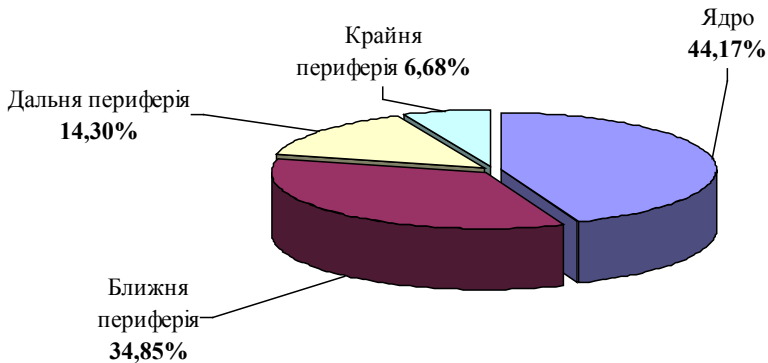
Рисунок 1. Організація змісту концепту УСПИХ за результатами психолінгвістичного експерименту

Рисунок 2. Організація змісту концепту SUCCESS за результатами психолінгвістичного експерименту

Рисунок 3. Організація змісту концепту НЕВДАЧА за результатами психолінгвістичного експерименту

Рисунок 4. Організація змісту концепту FAILURE за результатами психолінгвістичного експерименту

Література

1. Калініченко В.І. Специфіка методології зіставного лінгвокогнітивного дослідження концепту / В.І. Калініченко // *Studia Germanica et Romana* : Іноземні мови. Зарубіжна література. Методика викладання. – Донецьк : ДонНУ, 2011. – Т. 8. – № 3 (24). – С. 52-66.
2. Калініченко В.І. Інтерпретаційна складова концептів НЕВДАЧА та FAILURE в українській та американській лінгвосвідомості (за результатами психолінгвістичного експерименту) / В.І. Калініченко // *Нова філологія*. Збірник наукових праць. – Запоріжжя : ЗНУ, 2010. – № 39. – С. 237-248.
3. Калініченко В.І. Особливості інформаційного змісту концептів НЕВДАЧА і

- FAILURE в українській та американській лінгвосвідомості (за результатами психолінгвістичного експерименту) / В.І. Калініченко // Наукові записки. – Випуск 89 (2). – Серія : Філологічні науки (мовознавство) : У 5 ч. – Кіровоград : РВВКДПУ ім. В.Винниченка, 2010. – С. 3-9.
4. Калініченко В.І. Зіставна характеристика інформаційного змісту концептів УСПИХ / SUCCESS в українській та американській мовній свідомості за результатами психолінгвістичного експерименту / В.І. Калініченко // Науковий вісник Волинського національного університету ім. Лесі Українки. – Серія : Філологічні науки (мовознавство). – Луцьк : ВНУ ім. Лесі Українки, 2009. – № 5. – С. 182-188.
5. Попова З.Д. Когнитивная лингвистика : [учеб. пособие] / З.Д. Попова, И.А. Стернин. – М. : АСТ : Восток-Запад, 2007. – 314 с.
6. Попова З.Д. Понятие «концепт» в лингвистических исследованиях / З.Д. Попова, И.А. Стернин. – Воронеж : Изд-во Воронежского государственного университета, 1999. – 30 с.
7. Приходько А.М. Концепти і концептосистеми в когнітивно-дискурсивній парадигмі лінгвістики : [монографія] / Анатолій Миколайович Приходько. – Запоріжжя : Прем'єр, 2008. – 332 с.